

Bir Özgürlük Yolculuğu “Liberal Düşünce ile Tanışmam”

Mehmet Ali İlkaya

Psikolojik Danışman. | TODAİE Kamu Yönetimi Yüksek Lisans Öğrencisi

liberal düşünce, Yıl 17, Sayı 68, Güz 2012, s. 69-73

Benim liberal düşünce ile tanışmam bir peri masalı olmamakla beraber benim için güzel bir yolculuk. Liberal düşünce, liberalizm kelimelerini üniversite okuduğum yıllarda pek az duymuştum. Liberalizm, bizlere bir öcü gibi, adaletsizliklerin kaynağı olarak sunuluyordu. Akademik hayatımızın ne kadar sığ olduğunu şimdi daha net görüyorum. Neyse, tanışma hikâyemize dönelim. Çocukluğumdan itibaren, siyaset ile ilgili olmuşumdur. Türkiye'nin sorunları, sorunlara çözüm yaklaşımları hep merak duyduğum konular idi. 1998 yılında üniversitenin Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık bölümünden mezun oldum. Tayinim Balıkesir, Burhaniye'de bir okula çıktı. Daha mesleğe başlar başlamaz devlet kurumlarının, militer tutumlarından, verimsizliklerinden, hantallığından ve bürokratik oligarşiden rahatsız oldum. Cumhuriyetin 75. yılı kutlanıyordu. Her gün onuncu yıl marşını hep birlikte söylememiz isteniyordu, törenler, geçit merasimleri birbirini izliyordu. Stajer öğretmen adayı olduğumuz için bizden; “devletin elini eteğini öpmemiz”, “devlete tapınmamız” isteniyordu. Koca koca adamların resmi ideolojiye biatını gördükçe müthiş şaşırıyordum. 28 Şubat'ın en hızlı günleriydi, buna rağmen özgürlükçü bir ses yoktu ya da ben duyamıyordum.

1999 Yılında genel ve yerel seçimler birlikte yapılacaktı, ne hangi partiye oy vereceğimi ne de hangi siyasi ideolojiyi (siyasi parti) destekleyeceğimi bilmiyordum. Bir arkadaşım, “Besim Tibuk isminde bir adam var ilginç şey-

ler söylüyor, senin ilgini çeker” dedi. Arkadaşım da bir akrabası LDP (Liberal Demokrat Parti) ile çalıştığı için öğrenmiş, Bir öğle vakti Besim Bey’i TV’de izledim. Doğrusu, düşünceleri çok ilgimi çekti, heyecanlanmışım, aradığımı bulduğumu düşündüm. Bir kaç gün sonra yeniden Besim Tibuk’u televizyonda izledim. Seçimlere sanırım bir hafta kalmıştı, kız kardeşimi de ikna ederek oyumuzu LDP’ye verdik. Sonraki günlerde LDP ile ilgilendim, çalışmalarını takip ettim. Partinin programını, vaatlerini ezberlemiştim, her ortamda insanları liberal düşünceye ikna etmeye çalışıyordum. Devletçi, kolektif zihinsel dünyaya isyan ediyordum ve gördüm ki: liberal fikirler (birey, özgürlük, sınırlı devlet, anayasal demokrasi, piyasa ekonomisi) özellikle sol düşünceye sahip kimseler tarafından kabul edilmiyor, ancak yanlışlığı da ileri sürüleliyordu. 2002 ile 2006 yılları arasında ise Liberal Demokrat Parti’nin zayıflaması ile birlikte bir süre liberal düşünce ile ilgilenmedim. Liberal düşüncenin sadece bir siyasal parti tarafından savunulduğunu düşünüyordum. 2006 yılında, bir yıl sonra yapılacak Cumhurbaşkanlığı seçimi tartışmaları başlamıştı. Çalıştığım kurumda militarizm yükselişe geçmişti, sol görüşe sahip olan iş arkadaşlarım, onlarla birlikte demokrat bildiklerim mevcut iktidarın bazı uygulamalarını desteklediğimiz için benim gibi bir avuç insana her fırsatta saldırıyorlardı. O günlerde, başörtülü kadınlara, düşünce ve ifade hürriyetine, insan haklarına 28 Şubat günlerini aratmayan saldırılar oluyordu, boğucu ve zor günlerdi, Türkiye’de sol siyasal ideoloji yanlılarının gözlerini adeta kan bürümüştü. Çevremizdeki insanlar halimizi hatırımızı sormaz oldular. Evimize giden gelen bile azalmıştı. Eşim, buna çok üzülüyordu, onu teskin etmeye çalışıyordum ama gerçekler ortadaydı. Bu anlatmaya çalıştıklarımı abartılı bulanlar olacaktır, ne var ki böyle bir durum yaşanmıştır ve kısmen (demokratik güçlerin başarısı ile) bu yaşantılar azalma göstermiştir.

2007 yılında Atilla Yayla’nın “Ertuğrul Özkök’e Açık Mektup” adlı yazısını bir internet sitesinde okudum. Gördüm ki, liberal düşüncenin entelektüel bir yanı da vardı. Yeniden, liberal düşünceyi okumaya araştırmaya başladım. Bahadır Akın Hoca’nın “Kim Haklı? Kariyer Üzerine” yazısı çok ilgimi çekti, okul yönetiminden izin alarak yazıyı son sınıfların sınıf panolarına astım. Kopan gürtlüyü tahmin etmek zor değil! Ne liberalliğim kaldı (sanki suç) ne de öğretmenlere saygısızlığım.... O günlerde anladım ki devlet kurumları ıslah olmaz, çünkü devlet memurları statükonun temel gıdası!

2007 Seçimlerinde halk tercihini ortaya koydu, -çevreden gelen merkezdekilerin aşagılamasından, haklarını çiğnemesinden üstelik bunu pervasızca yapmasından bıkan halk- tarihî bir adım attı. İlk defa statüko gerileme dönemine bu günlerde girdi. Benim hayatımda pek bir değişiklik olmadı, her Allahın günü katlanılması zor tartışmalara, suçlamalara dayanmak zorunday-

dık. 2008’e geldiğimizde, LDT internet sitesinden ayrıca “Hürfikler”den liberal fikirleri daha sıkı takip ediyordum. Atilla Yayla’nın, Mustafa Erdoğan’ın B. Berat Özipek’in, Bilal Sambur’un, A. Faruk Özgür’ün, Mustafa Acar’ın ve daha pek çok özgürlük yanlısı liberalin yazılarını her gün okuyordum. Bazı yazıları ezberlemiştim, söz konusu yazıları hâlâ unutmadım. Böylece, fikirlerimi savunmam kolaylaşıyordu, bana katılan az insan vardı ama karşı çıkacak tutarlı fikirleri de yoktu. O yıllarda artık yaşadığımız bu yerden (Balıkesir’in Sahil İlçesi) ayrılmam gerektiğine karar verdim, burası benim için bir şey ifade etmiyordu. İsteğimiz, 2010 yılında gerçekleşti. Artık, liberal düşüncenin merkezinde, Liberal Düşünce Topluluğu’nun bulunduğu kentte idim. Ankara’ya taşınmamızın üzerinden 2 ay sonra Liberal Düşünce Topluluğu Derneği’ni ziyaret ettim, beni çok iyi karşıladılar, önce Perşembe seminerlerine katıldım, sonra bir çok faaliyetinde yer aldım. Benim için, Liberal Düşünce Topluluğu bir özgürlük adasıdır. Yorumumu romantik bulanlar olacaktır, ne var ki düşünce ve ifade hürriyetinin çok sınırlı olduğu Türkiye’de, LDT’nin hayatımızdaki yeri budur -özgürlük adası- şeklindedir. LDT’de fikirlerinizi rahatlıkla konuşabilir, yazabilir, tartışabilirsiniz. Bu anlayışa sahip kaç tane kuruluş var ki?

Liberal Düşüncenin ve LDT’nin Geleceği

Türkiye söz konusu olduğunda liberal doktrinin gelişmesi, yayılması ile Liberal Düşünce Topluluğu’nun gelişmesi arasında bir paralellik olduğunu düşünüyorum. Yani, Liberal Düşünce Topluluğu ne kadar çaba sarf ederse liberal fikirler de o kadar gelişir yayılır. Liberal doktrin ile LDT arasında kader bağı vardır. Akademik dünyada hâlâ çok etkin sol ve kollektivist fikirler hâkim. Çocuklar, gençler sloganlar gölgesinde eğitim görüyorlar. Liberal düşünce tutarlı, güçlü fikirleri ile ilerlemektedir. Liberal düşünce felsefesini ilkeli, tutarlı ve klasik hali ile savunan tek örgüt hâlâ Liberal Düşünce Topluluğu’dur. Liberal fikirler, sanılanın aksine geniş toplum kesimlerinde karşılık bulmaktadır. Kıdemli liberal Kazım Berzeg, Türk toplumunun tercihini şu şekilde ifade etmektedir: “Hukuk önünde paşa ve kumandanla rençber, genel müdürle çoban, patronla işçi vb. eşit olacaklardır. İç ve dış düşmanlar lafı edilmeyecek, dünyayla dost olunacaktır. Türkiye halkının yüz yıl boyunca serbest oy kullanabildiği 15’ten fazla seçimde talep ettiği açıkça ve istikrarlı biçimde ortaya konulmuş olan siyasî rejimin muhtevası budur. Bu rejimin siyasî literatürdeki adı, son elli yıllık revizyonlarını da ihtiva edecek muhtevadaki liberal demokrasidir.” (“Olmayan Anayasayı Yapmak Zor Değil”, 30 Nisan 2012, Zaman)diyerek, geniş toplum kesimleri ile liberal değerler arasındaki sekronizasyonu vurgulamaktadır. Liberal Düşünce Topluluğu, ilkece entellektüel bir misyonu kabul etmektedir, ancak hâlâ kısmen aktivist bir yön söz konusudur,

sanırım böyle bir yol her zaman açık kalacaktır.

Liberal Düşünce Topluluğu, artık dünya çapında tanınan etkinliği kabul edilmiş bir sivil toplum kuruluşudur. Buradan LDT'nin misyonunu tamamladığı sonucu, fazla iyimser bir değerlendirme olacaktır. Liberal fikirlerin gelişmesi; ülkemizde etkinliğini arttırması için yapılması gereken daha çok iş olduğunu düşünüyorum. Önerilerimize gelince:

1. Liberal düşünce doktrini yaygınlaştırılmalıdır. Buradan “liberal devrim”, “kitlese dönüüm” gibi bir yol önerilmemektedir. Buna, “aktif liberalizm” denilebilir. Bireyler ve aileler, bir bilgi bombardımanı altında yaşamaktadırlar, devletçi kollektivist fikirler sürekli tekrarlanmaktadır. Bu enformasyon fırtınası içinde liberal fikirler daha sık, tutarlı, daha çok kanal kullanılarak ve daha çeşitli unsurları barındırarak yayılmalıdır. Bu amaçla, bülten vb. araçlar kullanılmalıdır. Özellikle, kamuoyu ilgisini mazhar olmuş fikri konularda LDT'nin sesi duyulmalıdır.

2. Liberal Düşünce Kongresi önemli bir organizasyon olarak varlığını sürdürmelidir. Kongerede temalar belirlenmeli, belirlenen tema ekseninde bildiriler, araştırmalar, kitaplar ve yayınlar ilk kez burada sunulmalıdır. Öyle ki kongrenin tartışma konuları ve sonuçları kamuoyu tarafından merakla beklensin.

3. Özgürlük ödülü, “sıradan insanlara” da verilmelidir, böyle bir bireyin eğitimi düşük, entellektüel bir yanı olmayabilir. Hatta böyle sıradan kişilerin tercih edilmesi gerekir. Kalabalıklar arasından, bireyi savunan, devletin sınırlandırılmasını isteyen, özgürlük kahramanı gibi kişilere verilecek ödül liberal fikirlerin gelişmesine yayılmasına katkı sağlayacaktır.

4. LDT çalışmalarında bir sonuç raporu, sonuç bildirgesi, vb. somut veriler oluşturmayı bir ilke edinmelidir. Böylece çalışmanın meyvesi alınır ve tüm ilgililere sunulur.

5. Liberal düşünce siyasal aktörlerle işbirliği halinde olmalıdır. Liberalizmin siyasal temsili ayrı bir tartışma konusudur. Siyasal aktörlerle yapılacak işbirliği “aktif liberalizm” fonksiyonuna katkı sağlayacaktır. Siyasal aktörler ile karşılıklı fayda esasına odaklanmalıdır.

6. LDT, çalışmalarında genel, temel problemler ile ilgili geniş çaplı araştırma ve değerlendirmeleri içeren etkinlikler ortaya koymalıdır. Nükleer enerji, eğitim, kamu yönetimi, Kürt sorunu, yerleşme vb konular ile ilgili çalışmalar yapılmalıdır.

7. Üniversitelerimizde “liberal düşünce” kürsüleri ya da master - doktora programları açılmalıdır. Dünya tarihinin son üçyüz yılına damgasını vurmuş liberalizmin Türkiye’de hâlâ akademik bir temsilinin olmaması büyük eksikliklerdir.

8. LDT’nin formel yapılanmasını geliştirmesi, etkinliğine katkı sağlayacaktır. LDT’nin üye sayısının kısmen arttırılması yararlı olabilir.

Son olarak LDT’nin güç şartlar altında kurulmasını ve gelişerek bugünlere ulaşmasını sağlayan, Atilla Yayla, Mustafa Erdoğan, Kazım Berzeg, Koordinatör Özlem Çağlar Yılmaz, B. Berat Özipek, Bican Şahin, Selçuk Durgut ve daha birçok çalışanın tarihî bir başarı öyküsüne imza attıkları görülmektedir. Bu günlerde “liberal” olduğumuzu gururla söyleyebiliyorsak, bu tablo onların sayesinde gerçekleşmiştir.

Nice 20’li yıllara LDT.....